

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

10. Vtrum hæc sit vera, Christus secundum, quòd homo est creatura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Et propterea quibus iste incipit esse ho. non tñ sequitur. ergo iste ho incipit esse: quia denotaret q persona illa inceperit esse.

ARTICVLVS X.

Utrum hæc sit vera, Christus, secundum quod homo, est creatura.

AD DECIMUM sic pceditur. Videtur, quod hæc sit falsa, Christus, secundum quod homo, est creatura, vel inceperit esse.

Nihil enim in Christo est creatum nisi humana natura: sed hæc est falsa, Christus, secundum quod homo, est humana natura.

Præterea. Prædicatum magis prædicatur de termino in reduplicacione posito, quam de ipso subiecto propositionis, sicut si dicam, corpus, secundum quod coloratum, est uisibile, sequitur quod coloratum sit uisibile: sed hæc non est absolute (sicut dictum est) concedenda, homo Christus est creatura ergo neq; hæc, Christus, secundum quod homo, est creatura.

Præter. Quicquid prædicatur de quocumq; homine, secundum quod homo, prædicatur de eo p se, & simpliciter: idem enim est p se, & secundum quod ipsum, ut dicitur, Meta. sed hæc est falsa,

ut patet: sed tenetur specificatiue, quoniam specificat eam partem seu conditionem, qua in sunt hæc: sicut cum dicitur, æthiops, secundum quod habet dentes, est albus. Unde & in proposito licet possit teneri re duplicatiue (quia esse hominem, est per se ratio, quod sit creatura) a sanctis tamen assumptu uideur principaliter, ut tenetur specificatiue, ut denotetur quod esse creaturam, non conuenit Christo secundum suppositum, sed secundum naturam assumptam, & similiter incipere esse. Verum inter has duas, ex prædictis patet differentia, quod illa reprobata est, ut male sonans, ista, ut falsa: ita quod dicimus istam esse falsam, Christus inceperit esse: istam autem veram, Christus, in quantum homo, inceperit esse.

SED CONTRA, Omne quod est, uel est creator uel creatura: sed hæc est falsa, Christus secundum quod homo, est creator. ergo hæc est uera, Christus secundum q homo, est creatura.

RESPON. Dicendum: quod cum dicitur, Christus, secundum quod homo, hoc nomen homo, potest resumi in reduplicacione, uel ratione suppositi, uel ratione naturæ. Si quidem resumatur ratione suppositi, cum suppositum humanæ naturæ in Christo, sit æternum, & increatum, hæc erit falsa, Christus, secundum quod homo, est creatura. Si uero resumatur ratione humanæ naturæ, sic est uera: quia rone humanæ naturæ, siue secundum humanam naturam, conuenit sibi esse creatura, ut supra dictum est. Scendum tamē, q nomē sic resumptum in reduplicacione, magis pprie tenetur pro natura, quā pro supposito: resumitur. n. in ui prædicati, qd tenetur formaliter: idem enim est dictum, Christus secundum q

positionem, quæ sine reduplicacione fuit falsa. Si igitur ista est falsa, Christus inceperit esse; ista non est uera, Christus, in quantum homo, inceperit esse, & hoc loquendo de reduplicacione propria. Et adde, quod loquendo de ipsa specificatiue, quamuis sit uera, est tamen impropria: quoniam deberet specificatio se tenere ex parte prædicati, puta, Christus inceperit esse secundum hominem: sicut non est propria illa, æthiops, secundum quod habet dentes, est albus: sed ista, æthiops est albus secundum dentes. Et hæc sint allata quo ad illam propositionem, Christus, in quantum homo, inceperit esse: quia apud nos ista est uera, & sua præiacens falsa, quamuis Scotus subleuat de illa, Christus, in quantum homo, est creatura: quia ipse tenet illius præiacentem esse falsam.

AD HÆC dicitur, sustinendo etiam hanc esse ueram & proprie duplicatiuam, Christus secundum quod homo, inceperit esse: ita tamen quod non fiat difficultas circa inceptions essendi: an per se conueniat homini, an solum de facto: quia non est ab æterno, quoniam ad propositum non refert. Et propterea, supposito quod per se conueniat naturæ humanæ incipere esse sicut per se conuenit ei esse creaturam, dicitur quod maior Scoti est uera: sed minor tamen, scilicet, sed nulla reduplicacio tollit illam repugnantiam, est falsa. Et ad illius probationem expressam, quia scilicet reduplicacio non minuit extremum, si proprie loquimur de conditione diminuenta, conceditur totum quod assumitur. Sed negatur sequela, quoniam conditio diminuens tollit terminum, quem diminuit: sicut homo in potentia non est homo, & homo mortuus, non est homo: constat enim quod reduplicacio extremi non tollit illud. Sed si latiori uocabulo sumitur minuire, prout utens aliquo unius, & non utens aliquo eiuſdem, minuit illud (pro quanto non totaliter, sed secundum totum, sed secundum

Tertia S. Thomæ. K aliquid

dist. 4. q. 1. per est Parisijs, & cum appellatur esse ad apostolicam sedem, reprobata dicitur sub Alexandro sexto. Secundo in litera probatur conclusio propoſita, scilicet, non est dicendum, quod iste homo inceperit esse: quia dato, quod esset uera, non esset ad uitandum, ad euitandam hæresim Arii, attribuentis Christo non solū, quod est creatura, & minor parte: sed et quod inceperit esse, dicitur, quod erat, quando non erat: ut patet in Nycena synodo. Et est sensus, Erat duratio, in qua non erat Christus: quia non est ab æterno. Contra Apostolum dicentem, scilicet Christus heri & hodie, ipse & in secula, & Ioannem dicentem in principio erat uerbum.

art. 2. huius q.

Super Questionis sextadecima Articulus decimus.

Titulus clarus, ut sonat. In corpore articuli duo sunt. Primo dicitur, quid potest dici distinguendo, hoc est quod utraque pars sustineri potest cum distinctione: quia ly homo, potest stare uel pro natura, uel pro supposito. Secundo, in quam partem sit potius declinandum. Et duo dicuntur. Primum, circa propositam propositionem. Christus, secundum quod homo, est creatura, vel inceperit esse, & dicitur quod in partem affirmatiuam declinandum est, quia ly homo, tenetur formaliter, quia habet uim prædicati. Secundum, circa alteram propositionem, scilicet, Christus, secundum quod homo, est creatura, aut inceperit esse. Et dicitur, quod in partem negatiuam declinandum est: quia ly hic, trahit hominem ad suppositum. Hoc in loco aduerte, quod quia ista propositio, Christus est creatura, non est reprobata, quia omnino falsa, sed quia Arianos sonans, ideo cum de ista modo est questio, Christus secundum quod homo, est creatura, minor questio est, & nulla de falsitate sed de ueritate. Et ista quidem uti licet, illa non: quia in illa cum Ariano communicarem, in ista non. Verum aduerte, quod cum de Christo sermo facer loquitur, & distinguit ea, quæ conueniunt illi ratione naturæ assumptæ, semper uerit ly in quantum aut ly secundum quod, sumptum specificatiue: dicimus enim quod Christus, secundum quod homo, est crucifixus, sepultus, descendit ad inferos, prædicauit, ascendit in templum, circumcisus est, &c. Constat namque, quod in his & similibus ly in quantum, non tenetur re duplicatiue, quoniam natura humana non est per se ratio talium, sed multa per accidens in sunt,

aliquid eius illo vultur sic concedimus quod reduplicatio minuit quandoque, quia reduplicat terminum ratione naturae seu formae, & non ratione suppositi. Et propterea tollit repugnantiam inuentam in praecedente propositione inter extrema sine reduplicacione propter suppositum: sic enim est in proposito. Na ista, Christus incepit esse, est falsa ex repugnantia extremorum: quia incipere esse repugnat supposito per ly Christus in subiecto, vt praedictum fuit: sed cum aliquid tantum Christi reduplicatur, scilicet natura humana, ut contingit in ista, Christus, in quantum homo, incepit esse, repugnantia tollitur, hoc est incipere esse, non significatur conuenire supposito absolute, sed ratione naturae humanae, ratione cuius in ueritate conuenit illi supposito incipere esse. Et propterea ista reduplicatio dicitur uera, & illa falsa. Nec ex hoc quod reduplicatio est determinatio ad extremum, sequitur quod non minuat praedicto modo, quomodo constat, quod potest esse determinatio unius extremi secundum suum formale ad alterum, & non secundum suum materiale, ut contingit in proposito. Ad id uero quod subditur, quod specificatiue sumendo ly in quantum, propositio est uera, sed impropria, dicitur, & quod est uera & propria: quoniam specificatiue terminum esse rationem inhaerentiae praedicari ad subiectum, & propterea specificatiue potest esse uera in materia contingenti, ut est ista. Sortes, in quantum capillus, est crispus: & ens, in quantum ens, est subiectum metaphysica: sed denotat illud, secundum quod, seu mediante quo praedicatum inest subiecto, siue per se, siue per accidens per

In corp. art.

q. di. 10 q. 1
art. 1. q. 1. &
q. 2. c.

homo, ac si diceretur, Christus secundum quod est homo. Et ideo haec magis est concedenda quam neganda. Christus, secundum quod homo, est creatura. Si tamen adderetur aliquid, per quod traheretur ad suppositum, esset propositio magis neganda, quam concedenda: puta si diceretur, Christus, secundum quod hic homo, est creatura.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod licet Christus non sit humana natura, est tamen habens humanam naturam. Nomen autem creaturae, natum est praedicari non solum de abstractis, sed etiam de concretis: dicimus enim quod humanitas est creatura, & quod homo est creatura.

AD SECUNDUM dicendum, quod ly homo, secundum quod ponitur in subiecto, magis respicit suppositum: secundum autem quod ponitur in reduplicacione, magis respicit naturam, ut dictum est. Et quia natura est creatura, suppositum uero increatum, ideo licet non concedatur ista simpliciter, Homo Christus est creatura: conceditur tamen ista, Christus secundum quod homo, est creatura.

AD TERTIUM dicendum, quod cuiuslibet homini, qui est suppositum solius naturae humanae, competit quod non habeat esse, nisi secundum humanam naturam: & ideo de quolibet tali supposito sequitur, si secundum quod homo est creatura, quod sit creatura simpliciter: sed Christus non solum est suppositum humanae naturae, sed etiam diuinae, secundum quam habet esse increatum: & ideo non sequitur, si secundum quod homo, est creatura, quod sit simpliciter creatura.

ARTICVLVS XI.

Utrum haec sit uera, Christus secundum quod homo, est Deus.

AD VNDECIMUM sic proceditur. Videtur quod Christus, secundum quod homo, sit Deus. Christus enim est Deus per gratiam unionis: sed Christus, secundum quod homo, habet gratiam unionis, ergo Christus, secundum quod homo, est Deus.

¶ 2. Praet. Dimittere peccata, est proprium Dei, secundum illud Isa. 43. Ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me: sed

Christus, secundum quod homo, dimittit peccata: secundum illud Matth. 9. Vi autem sciatis, quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, &c. ergo Christus secundum quod homo, est Deus.

¶ 3. Praet. Christus non est homo communis, sed est homo iste particularis sed Christus, secundum quod est iste homo, est Deus: quia in isto homine designatur suppositum aeternum, quod naturaliter est Deus, ergo Christus, secundum quod homo, est Deus.

SED CONTRA, Illud, quod conuenit Christo, secundum quod homo, conuenit cuiuslibet homini. Si ergo Christus, secundum quod homo, est Deus, sequitur quod omnis homo sit Deus: quod patet esse falsum.

RESPON. Dicendum, quod iste terminus homo, in reduplicacione positus, potest dupliciter accipi. Vno modo, quantum ad naturam, & sic non est uerum, quod Christus, secundum quod homo, sit Deus: quia humana natura est distincta a diuina secundum differentiam naturae. Alio modo, potest accipi ratione suppositi, & sic cum suppositum naturae humanae in Christo, sit persona filij Dei, cui per se conuenit esse Deum, uerum est quod Christus, secundum quod homo, sit Deus: quia tamen terminus in reduplicacione positus, magis proprie tenetur pro natura, quam pro supposito (vt supra dictum est. *) ideo magis est ista neganda, Christus, secundum quod homo, est Deus, quam sit affirmanda.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non secundum idem conuenit alicui moueri ad aliquid, & esse illud: nam moueri conuenit alicui ratione materiae uel subiecti, esse autem in actu, ratione formae. Et similiter non secundum idem conuenit Christo ordinari ad hoc, quod sit Deus per gratiam unionis, & esse Deum: sed primum conuenit sibi secundum humanam naturam: secundum uero, secundum diuinam. Et ideo haec est uera, Christus secundum quod homo, habet gratiam unionis: non tamen ista, Christus secundum quod homo, est Deus.

AD SECUNDUM dicendum, quod filius hominis habet in terra potestatem dimittendi peccata, non uirtute humanae naturae, sed uirtute

dicatum in se, siue subiecto, siue conditioni specificatae. Signum autem, quod huiusmodi enuntiationes sunt non solum uerae, sed propriae, defert freques usus eorum, cum de his que conueniunt Christo, dicitur ac caute loquimur, dicentes Christum, secundum quod erat homo, passum, natum, sepulchrum, resurrexisset: cum his tamen omnibus, quia in litera comparatiue dicitur, magis concedendum, quam negandum, uel conuerso, disce declinare quidem in alteram partem, sed non pertinaciter concedere. ¶ In responsione ad tertium uide nouitate, quod sustinendo propositionem reduplicatam proprie esse, respondet Auctor ad maiorem distinguendo illam, quod uerum est praedicari de quocumque homine, qui solummodo est suppositum humanae naturae: secus autem est de illo homine, qui est suppositum diuinae prius, & post humanae naturae.

¶ Super Quaestio. 16. Art. undecimum.

Titulus ut sonat, clarus.

¶ In corpore duo primo distinguendo, utramque partem dicit posse teneri: quia terminus reduplicatus potest uel ratione naturae, uel suppositi reduplicari. Secundo docet, quod in parte negatiuae declinandum est: quia magis tenet formaliter terminus reduplicatus. Et omnia clara sunt ex praecedentibus.

¶ In responsione ad tertium, percipere responsionem consistit re in hoc, quod licet secundum rem Christus non sit homo communis, sed iste, in propositione tamen illa, Christus, secundum quod homo est &c. ly homo, non trahitur ex reduplicacionis nota ad suppositum, ad quod trahitur ex pronomine. Et ideo ista conceditur, Christus, secundum quod iste homo, est Deus, & non illa, Christus,

Homi. 3. Math. 9. q. 1. c.

q. di. 10 q. 1. art. 1. q. 1. c.

* art. in corp. ad 1.

Aliq. a pri. pag.

q. 2. c. art. 1. q. 1. c.